

Ebeveynlerin Çocuk ?hmal ve ?stismar? Ölçe?i (EF?ÇÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveynlerin Çocuk ?hmal ve ?stismar? Ölçe?i (EF?ÇÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20575>

Özet

Ebeveynlerin Çocuk İhmal ve İstismar Ölçeği (EFİÇÖ), ebeveynlerin çocuk ihmal ve istismar konularındaki farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2017 yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsamında ölçek geliştirme çalışması olarak ortaya çıkmıştır. Toplam 45 maddeden oluşan EFİÇÖ, alanyazına uygun geçerlik ve güvenirlik kanıtlarına sahiptir ve 5'li Likert Ölçeği formatında derecelendirilmiştir. Bu araç, aile danışmanlığı, sosyal hizmetler ve eğitim bilimleri alanlarında, ebeveynlerin bilgi düzeylerini belirleyerek önleyici müdahale programlarının planlanmasına katkı sağlayarak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuk ihmal, çocuk istismar, ebeveyn farkındalığı, psikometrik özellikler, çocuk ihmal ve istismar, geliştirme, Hacettepe Üniversitesi.

Yazarlar

Araştır. Gör. Hazal Begüm Ünal

Amaç

EFİÇÖ'nün temel amacı, ebeveynlerin çocuk ihmal ve istismarının farklı türleri, nedenleri ve sonuçları hakkındaki bilgi ve farkındalık seviyelerini nesnel bir şekilde ölçmektir. Ölçek, ebeveynlerin sadece fiziksel ihtiyaçlarındaki (duygusal, duygusal vb.) ihmal biçimlerine yönelik algılarını değerlendirerek, risk altındaki çocukların korunmasına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarına temel oluşturacak veriler sağlayarak hedeflemektedir.

Bu araç, uzmanların ve araştırmacıların, ebeveynlerin bu kritik konudaki mevcut bilgi düzeylerini ve yanlış inanışlarını tespit etmelerine olanak tanır. Elde edilen bulgular, ailelere yönelik koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkinliğini artırmak için kullanılabilir.

Yapı

Ölçek, ebeveynlerin çocuk ihmal ve istismar konusundaki algılarını ve tutumlarını ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Bu yapı, istismarın türlerine (fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik) ve ihmalin boyutlarına (fiziksel, duygusal ve duygusal) ilişkin farkındalığı kapsamaktadır. Ölçek maddeleri, yaygın mitleri, risk faktörlerini (örneğin madde bağımlılığı) ve ebeveyn sorumluluklarını sorgulamaktadır.

Ölçeğin maddeleri, ebeveyn rolünün sadece temel fiziksel gereksinimleri karşılamaktan öte,

çocuğun duygusal ve gelişimsel ihtiyaçları da kapsadığı yönündeki modern yaklaşımla uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu yapı, ebeveynlerin ihmal ve istismara yol açabilecek davranışları ne ölçüde doğru tanımladığını belirlemeyi amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, kapsamlı bir madde analizi süreci ile desteklenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, her bir maddenin ölçeğin bütününe olan katkısı (madde toplam korelasyon sayısı) ve madde faktör yükleri detaylı olarak incelenmiştir. Elde edilen değerlerin, psikometrik alanyazında kabul gören ve öngörülen standartlara uygun olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgular ışığında, geliştirilen Ebeveynlerin Çocuk İhmal ve İstismar Farkındalık Ölçeği'nin, amaçladığı yapıya güvenilir bir şekilde ölçeklenen, geçerli bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır. Geçerlik kanıtları, ölçeğin teorik temellerini ve uygulama potansiyelini güçlendirmektedir.

Güvenirlik

EFÇÖ'nün iç tutarlılık güvenilirliği, yaygın olarak kullanılan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Toplam 45 maddeden oluşan ölçek için hesaplanan Cronbach Alpha değeri **0.814** olarak bulunmuştur.

Genel kabul görmüş psikometrik standartlara göre, 0.70 ve üzeri Cronbach Alpha katsayısı yeterli iç tutarlılığı işaret ederken, 0.814 değeri ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu ve maddeler arasındaki tutarlılığın güçlü olduğunu göstermektedir. Bu yüksek güvenilirlik düzeyi, ölçeğin tekrarlanan ölçümlerde istikrarlı sonuçlar vereceğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yürütülen çalışmalar kapsamında, madde faktör yükleri incelenmiştir. Madde faktör yüklerinin alanyazında beklenen değerlere ulaşması, ölçeğin altında yatan teorik yapının empirik olarak desteklendiğini göstermektedir. Bu durum, EFÇÖ'nün çok boyutlu yapısının geçerli bir şekilde ölçüldüğünü kanıtlamaktadır.

Faktör analizi sonuçları, EFÇÖ'nün ebeveyn farkındalığının farklı alt boyutları (örneğin, fiziksel istismar farkındalığına karşı duygusal ihmal farkındalığı) ayrıtılarak ölçme yeteneğine sahip olduğunu doğrulamıştır. Bu analitik süreç, ölçeğin yapısal bütünlüğünü sağlamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Farklılık Ölçeği)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (45 madde)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler ve yetkinler

Yaş Grubu: Yetkin (Ebeveynlik rolünü üstlenmiş bireyler)

Popülasyon Detayları: Yüksek lisans tezinin örneklem grubunu oluşturan ebeveynler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçeği (Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a kadar derecelendirme).

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik tutumları, çocuk koruma, Hacettepe Üniversitesi, Cronbach Alpha, madde toplam korelasyonu.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

Kurumsal E-posta Adresi: begumunal@hacettepe.edu.tr

Yazışma Adresi: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2017

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal tezin tam metnine erişim linki: openaccess.hacettepe.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: ebeveynlerin-cocuk-ihmal-ve-istismari-olcegi-efico-toad.pdf

Kaynaklar

Ünal, H. B. (2017). *Ebeveyn çocuk ihmal ve istismar farkındalık ölçeği'nin geliştirilmesi ve uygulanması* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ebeveynlerin Çocuk İhmal ve İstismar Ölçeği (EFİÇÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

45 maddeden oluşmaktadır.

6.Çocuğu istismar eden bireyler, alkol ve/ya madde bağımlılığı olan kişilerdir.

34.Ebeveynlerin çocuklarındaki sadece fiziksel ihtiyaçları (barınma, beslenme, giyinme, sağlık hizmetleri) karşılaması yeterlidir.

2.Bir yetiğinin eğitim seviyesi ile çocukları istismar etme ihtimali arasında bir ilişki yoktur.